

Naloga 1

Jaka Čop

16. oktober 2024

Kje in na kakšen način pridobivate informacije za prosti čas in za delo na fakulteti/v šoli (npr. za seminarske naloge)? Ali menite, da ste pri tem uspešni?

Dandanes skoraj vsakdo izmed nas pridobiva določeno količino (večino) informacij iz svetovnega spleta. Zakaj pa jih ne bi? Saj je to najpreprostejši, najdostopnejši in najcenejši način pridobivanja informacij vseh vrst. Če nas zanima denimo cena živil v različnih trgovinah, ni nič lažjega kot odpreti nekaj spletnih strani, primerjati cene izdelkov in se nato odločiti za tistega, ki nam je najbolj všeč. Če bi namesto tega obiskali vse te trgovine in si ogledovali vsak izdelek posebej, bi za to z lahkoto porabili polovico, če ne kar celotnega dneva.

Na prve resne pomanjklivosti interneta pa naletimo že, ko imamo za nalogo raziskati kaj resnejšega, kot je na primer omenjeni šolski projekt, seminarska naloga ali pa samo malo resnejša raziskava za potešitev osebne radovednosti. Internet je v tem primeru lahko sila nekooperativen ali v najslabšem primeru celo škodljiv. V smislu, da nam namesto pravih podaja netočne podatke, v več primerih pa tudi nezadovoljive podatke. Saj na internetu nihče ne odgovarja za točnost podatkov (saj lahko tudi v knjigi objavi vsakdo, kar želi, toda objaviti knjigo v nasprotju z objavami na internetu ni zastoj!). V takih primerih me knjige še niso razočarale. Knjige, ki mi jih glede na področje svetujejo strokovnjaki, knjižničarji/knjižničarke ali pa tudi ljubitelji posameznih področij (npr. knjige o naravi, vrtu, ipd.). Ironično, sem veliko teh knjig odkril/našel na internetu samem. Saj ne rečem, internet je očitno odličen vir iskanja virov podatkov.

Kljub tveganju, da bom izpadel naduto, si upam trditi, da mi gre iskanje podatkov nadpovprečno dobro. Kako iskati so me naučila leta lastnih izkušenj in (neuspešnega) iskanja raznoraznih podatkov po spletu. Najboljši nasvet za kogarkoli, ki želi uspešno iskati po spletu, je po lastnih izkušnjah to, da naj ob iskanju **NUJNO** uporablja tudi zdravo pamet! Če se nekaj sliši predobro ali preveč neverjetno, da bi bilo res potem to zelo verjetno tudi je. Prav tako je po mojem mnenju pomembna uporaba strani, na katerih lahko uporabniki ocenjujejo druge strani (npr. TrustPilot). Pa tudi tu so se našli primeri, kjer so sumljive organizacije plačevale za dobre ocene samo zato, da bi lahko čim dlje slepili in okoli prinesli čim več ljudi.

Tudi dejstvo, da sem danes tu in pišem to nalogo (ali jo res?), govori o moji uspešnosti iskanja podatkov. Če v njem namreč ne bi bil uspešen, me ne bi bilo tu, saj ne bi mogel opraviti že vseh dosedanjih šolskih obveznosti.

Tako za knjige kot za internet in vse ostale vire pa bo seveda vedno veljalo, da jih je bolje preučiti čim več. Pa še to je lahko v nekaterih primerih premalo (spomnimo se 100 znanstvenikov proti Einsteinu, ki so zbirali podpise (podpise - ne argumente!) proti

Einsteinovim teorijam, Einstein pa je le brezskrbno odvrnil, da če bi bile njegove teorije napačne, bi bil dovolj en sam znanstvenik oz. argument). Dokler bodo človeške želje po pozornosti večje od želja po znanju (pravih informacijah), bo verjetno žal vedno tako.

Kakšno je vaše mnenje o uporabi umetne inteligence (npr. ChatGPT) za pridobivanje informacij?

uméten – narejen, nastal kot rezultat človekovega dela, ne narave same (SSKJ)

Umetna inteligenca, če je že umetna, prav gotovo ni inteligentna. Ves pomp okoli nje izvira zgolj iz „marketinškega“ poimenovanja malo naprednejšega iskalnika, kot je na primer Googlov! Če bi takoiimenovano umetno inteligenco poimenovali npr. „Google 2.0“ (tudi Google ni svoje verzije poimenoval tako, temveč se imenuje Google Bard), kar pravzaprav po mojem mnenju tudi je, se z njo ne bi ukvarjal nihče! Vsaj ne v taki razsežnosti, kot smo ji priča danes, ko lahko srečamo A.I. na vsakem koraku. Najsi bo to na mobilnih telefonih, računalnikih ali celo hladilnikih. Nekoliko boljši iskalnik po spletu (če se omejimo samo na ChatGPT), nam danes prodajajo kot revolucijo našega časa, v resnici pa ni nič več kot iskalnik, kakršnega bi ga morali imeti na voljo že leta! Sploh glede na to, da imamo npr. šahovske motorje (ki delujejo na podobnih principih strojnega učenja) na voljo že vrsto let. Ime inteligenca naj bi tudi namigovalo na sposobnost kritičnega razmišljanja oz. napovedovanja stvari. ChatGPT tega ni sposoben. Povsem enakovredno bo namreč zagovarjal povsem nasprotujoče si trditve in ne bo sposoben razlikovati/razsoditi/izbrati, katera izmed njih je pravilna.

Z razmahom t.i. umetne inteligence smo tako dobili zgolj boljši iskalnik po spletu, ki se mimogrede poživlja na avtorske pravice (še najbolj je to skrb vzbujajoče pri generatorjih oz. po mojem bolje poimenovano „lepilnikih“ slik), pa tudi za potrebe iskanja informacij samih je uporaba npr. ChatGPT-ja zelo vprašljiva. Koga bomo namreč navedli kot vir? Ko sem nazadnje uporabljal prav ChatGPT, nisem opazil nikakršnih omemb o viru ali avtorju, po katerem je povzel odgovor. Pa dobro vemo, da jemlje zgolj informacije iz spleta, ki so jih seveda objavili ljudje – sam niti približno ni sposoben ustvariti nečesa originalnega. Sposoben je le na podlagi dostopnih podatkov vračati odgovore, ki se zdijo pravilni oz. ki so verjetno pravilni. Toda kot smo že poudarili pri prejšnjem vprašanju vemo, da podatki na internetu niso ravno verodostojni, zato se ChatGPT hitro zmoti, pa se tega niti ne more zavedati! Še posebej smešen je bil primer, ko je nek američan spraševal ChatGPT za nasvet o izdelavi pice, saj se mu sir ni in ni hotel držati testa. ChatGPT mu je seveda odgovoril z vso „inteligenco“, ki jo premore – vrnil mu je sarkastični odgovor uporabnika Reddit-a, ki mu je svetoval uporabo tesarskega lepila. Tega, od kje je odgovor dobil, seveda ni navedel, toda ni bilo težko ugotoviti, od kje je kopiran odgovor zares prišel.

Vem, da ni vse tako preprosto, kot sem opisal v zgornjih odstavkih. Pa vendar smo podoben argument poslušali že pred leti. Takrat so bila to vprašanja okoli tega, ali so šahovski motorji umetna inteligenca. Niso bili takrat in niso danes. So samo „kalkulatorji“, ki namesto s števili računajo s šahovskimi figurami in različne pozicije „primerjajo“ po velikosti. Morda je današnji A.I. drugačen od šahovskega. Zdi se mi, da ni, razen morda v svoji primarni nalogi. Toda tudi če odmislim vse pomisleke glede avtorskih pravic, me t.i. A.I. enostavno ni prepričal. Še več kot to – menim, da je edina (nesporna) uporaba današnje umetne inteligence kot internetnega iskalnika, ki pa je ob dobremu izboru iskalnih gesel popolnoma nadomestljiva. Iz lastnih izkušenj sem namreč ugotovil, da je veliko boljše iskati s „klasičnim“ iskalnikom, dobro mero zdrave pameti in kritičnega

mišljenja (ki ga A.I. sam po sebi nikakor ni sposoben!), kot pa z umetno inteligenco, za katero sem vas, upam, prepričal, da res ni inteligentna in to tudi ne bo še vrsto let.

Največji „problem“, s katerim se srečuje umetna inteligenca, je ta, da se lahko uči le od nas, ljudi, ki pa se najbolj učimo na lastnih napakah. Bistvena razlika pa je v tem, da se jih mi prej kot slej zavemo – in se tako naučimo nečesa novega! In dokler se A.I. ne bo sposoben zavedati lastnih napak, nas tudi ne bo sposoben prekositi. Upam, da sem vas s tem prepričal v „neinteligentnost“ umetne inteligence, ker sicer ne vem, kako vas bom prepričal v lastno avtorstvo tega sestavka.